

SỰ HOÀI NGHI VỀ NĂNG LỰC LÃNH ĐẠO KINH TẾ CỦA EU: PHÂN TÍCH LẬP TRƯỜNG VÀ TÁC ĐỘNG CHÍNH TRỊ TẠI PHÁP GIAI ĐOẠN 2020–2024

DOUBTS ABOUT THE EU'S ECONOMIC LEADERSHIP: ANALYSIS OF POLITICAL POSITIONS AND IMPACTS IN FRANCE DURING 2020–2024

Võ Thị Phương Nhi*, Võ Hà Chi

Trường Đại học Ngoại ngữ - Đại học Đà Nẵng, Vietnam¹

*Tác giả liên hệ (Corresponding author): phuongnhi.vo203@gmail.com

(Nhận bài / Received: 30/6/2025; Sửa bài / Revised: 17/7/2025; Chấp nhận đăng / Accepted: 11/8/2025)

DOI: 10.31130/ud-jst.2025.23(8C).453

Tóm tắt - Trong bối cảnh Liên minh châu Âu (EU) đối mặt với chuỗi khủng hoảng từ COVID-19 đến chiến tranh Nga-Ukraine, sự hoài nghi về năng lực lãnh đạo kinh tế của khối tại Pháp gia tăng, trở thành thách thức lớn cho tiến trình hội nhập. Bài viết phân tích các thách thức kinh tế và mối liên hệ với chủ nghĩa hoài nghi châu Âu tại Pháp giai đoạn 2020–2024. Sử dụng phương pháp định tính, dựa trên văn kiện chính sách và khảo sát dư luận, nghiên cứu xem xét lập trường của các đảng phái chính trị và công chúng. Kết quả cho thấy, những chỉ trích về hiệu quả Quỹ phục hồi COVID-19, cơ chế thị trường năng lượng và sự bất bình đẳng trong phân bổ lợi ích đã thúc đẩy sự hoài nghi từ cả cánh tả lẫn cánh hữu. Các quan điểm này không chỉ buộc chính phủ Pháp điều chỉnh chính sách kinh tế mà còn thách thức quá trình hội nhập vào EU. Cuối cùng, nghiên cứu dự báo Pháp sẽ ưu tiên thúc đẩy cải cách từ bên trong EU hơn là theo đuổi kịch bản “Frexit”.

Từ khóa - Chủ nghĩa hoài nghi châu Âu; Liên minh châu Âu; Pháp

Abstract - In the context of the European Union (EU) facing consecutive crises, from the COVID-19 pandemic to the Russia-Ukraine war, scepticism about the Union's economic leadership has grown in France, becoming a major challenge to the integration process. This paper analyzes the economic challenges and their connection with Euroscepticism in France during 2020–2024. Using a qualitative approach based on policy documents and public opinion surveys, the study examines the positions of political parties and the public. The findings show that, criticism of the COVID-19 Recovery Fund's effectiveness, the energy market mechanism, and inequalities in benefit distribution have fostered scepticism from both the left and the right. These views not only compel the French government to adjust economic policies but also pose challenges to EU integration. Finally, the study forecasts that France is more likely to push for reforms from within the EU rather than pursue a “Frexit” scenario.

Key words – Euroscepticism; The European Union; France

1. Đặt vấn đề

Giai đoạn 2020 – 2024 chứng kiến một chuỗi khủng hoảng kinh tế nghiêm trọng tại Liên minh châu Âu (EU) nói chung và Pháp nói riêng. Chuỗi khủng hoảng bắt đầu từ đại dịch COVID-19, tiếp nối bởi khủng hoảng năng lượng do căng thẳng Nga-Ukraine. Các cuộc khủng hoảng này góp phần vào tình trạng trì trệ kinh tế, gia tăng lạm phát và gián đoạn thị trường nghiêm trọng. Tại Pháp, những cú sốc kinh tế này không chỉ gây áp lực lên nền kinh tế quốc gia mà còn làm suy yếu khả năng phục hồi tài chính của khu vực chung. Là một thành viên chủ chốt trong EU, mối quan tâm của người Pháp không chỉ dừng lại ở hệ lụy từ khủng hoảng mà còn là sự nghi ngờ về vai trò, năng lực lãnh đạo kinh tế của EU và sự công bằng trong việc phân chia lợi ích. Việc EU phản ứng chậm, thiếu sự thống nhất đã làm suy giảm lòng tin của người dân vào tính hiệu quả và công bằng trong hệ thống kinh tế của khối. Điều này đã làm cho chủ nghĩa hoài nghi châu Âu (Euroscepticism) ngày càng hiện diện rõ nét trong các diễn ngôn chính trị của các đảng phái và phản ứng của công chúng trước các chính sách kinh tế của EU.

Trên phương diện học thuật, chủ nghĩa hoài nghi châu Âu đã được giới nghiên cứu quan tâm và tiếp cận từ lâu. Nhiều công trình nghiên cứu gần đây đã đặt ra câu hỏi về

mức độ gắn kết nội khối bởi nhiều nguyên nhân khác nhau. Bài báo “*Chủ nghĩa hoài nghi châu Âu như một hội chứng trì trệ? Bất bình đẳng khu vực và niềm tin vào EU*” của Sofia Vasilopoulou và Liisa Talving, hay “*Chủ nghĩa hoài nghi châu Âu ở Pháp: Thách thức đối với EU trong thời đại ngày nay*” của Nguyễn Hùng Vương và Ngô Khắc Sơn đều xem khủng hoảng kinh tế và tính hiệu quả của EU là một trong những tác nhân quan trọng dẫn đến thái độ bất mãn của người dân đối với EU. Tuy nhiên, vẫn còn thiếu những nghiên cứu tập trung vào sự hoài nghi của các chủ thể chính trị và công chúng Pháp về năng lực lãnh đạo kinh tế của EU trong việc giải quyết khủng hoảng và đảm bảo công bằng trong phân chia lợi ích giai đoạn 2020 – 2024. Trên cơ sở đó, bài viết này hướng đến ba mục tiêu chính: (1) hệ thống hóa các đặc thù của chủ nghĩa hoài nghi châu Âu về kinh tế tại Pháp; (2) đánh giá tác động của các lập trường hoài nghi lên chính sách quốc gia và tiến trình hội nhập; và (3) dự báo về phản ứng chính sách của Pháp và EU trước tác động của chủ nghĩa hoài nghi châu Âu trong 10 năm tới. Việc làm rõ các khía cạnh hoài nghi đối với năng lực điều phối kinh tế của EU tại Pháp sẽ góp phần nhận diện những thách thức hiện hữu và mở ra hướng đánh giá triển vọng hội nhập trong các giai đoạn kế tiếp.

¹ The University of Danang - University of Foreign Language Studies, Vietnam (Vo Thi Phuong Nhi, Vo Ha Chi)

2. Cơ sở lý luận về chủ nghĩa hoài nghi châu Âu

2.1. Khái niệm và phân loại chủ nghĩa hoài nghi châu Âu

Khái niệm "chủ nghĩa hoài nghi" ban đầu được hiểu theo trường phái triết học cổ điển, dùng để chỉ những người theo tư tưởng hoài nghi. Về sau, ý nghĩa của khái niệm này đã được mở rộng, bao hàm cả thái độ do dự hoặc không hoàn toàn tin tưởng. Nhiều học giả cho rằng chủ nghĩa hoài nghi châu Âu không chỉ giới hạn ở việc bác bỏ hoàn toàn EU, mà thể hiện qua nhiều cấp độ chỉ trích khác nhau, từ sự dè dặt đến phản đối gay gắt đối với các chính sách, thể chế của EU. Theo Boomgaarden và cộng sự, chủ nghĩa hoài nghi châu Âu (Euro scepticism) là hệ tư tưởng - chính trị phản ánh sự thiếu tin tưởng hoặc phản đối các thiết chế và tiến trình hội nhập của EU [1]. Theo Hooghe và Marks [2], chủ nghĩa hoài nghi châu Âu không chỉ là vấn đề chính trị hay tư tưởng, mà còn bắt nguồn từ cảm nhận cá nhân của mỗi người về lợi ích kinh tế, niềm tin vào thể chế và sự gắn bó với bản sắc văn hóa dân tộc. Bổ sung cho lập luận này, có quan điểm cho rằng tâm lý lo sợ mất đi bản sắc văn hóa quốc gia và nỗi bất an về thiệt hại kinh tế là những yếu tố quan trọng thúc đẩy thái độ hoài nghi trong công chúng [2]. Cụm từ "Euro scepticism" được nhắc đến lần đầu tiên trên tờ The Times (Anh) vào năm 1985 và lan rộng hơn nhờ bài phát biểu năm 1988 của Thủ tướng Anh Margaret Thatcher [3]. Trong bài phát biểu này, bà Thatcher cho rằng EU chỉ nên duy trì chức năng là một khối hợp tác kinh tế, không nên tiến tới mô hình "siêu nhà nước" liên bang như Hoa Kỳ. Quan điểm này đã góp phần gia tăng thái độ dè dặt với tiến trình hội nhập và được xem là một trong những nền tảng dẫn đến sự kiện Brexit. Hiện nay, chủ nghĩa hoài nghi châu Âu thường được phân thành hai trường phái chính:

Chủ nghĩa hoài nghi "cứng" (Hard Euro scepticism) đại diện cho sự phản đối mạnh mẽ và mang tính nguyên tắc đối với toàn bộ tiến trình hội nhập EU. Những người theo trường phái này thường kêu gọi quốc gia rút khỏi EU (như Brexit), vì cho rằng các cấu trúc như liên minh tiền tệ hay khu vực tự do đi lại đang làm suy yếu chủ quyền quốc gia và bản sắc văn hóa [4].

Chủ nghĩa hoài nghi "mềm" (Soft Euro scepticism) thể hiện một thái độ ôn hòa hơn, không phản đối sự tồn tại của EU nhưng chỉ trích hoặc nghi ngờ về các chính sách cụ thể. Họ có thể ủng hộ hợp tác kinh tế nhưng phản đối các chính sách chung về nhập cư hoặc việc chuyển giao thêm quyền lực cho Brussels [4]. Nhóm này vẫn xem EU là một thực thể cần thiết nhưng cần được cải cách.

2.2. Đặc thù của chủ nghĩa hoài nghi châu Âu kinh tế tại Pháp

Chủ nghĩa hoài nghi châu Âu không đơn thuần là một khuynh hướng chính trị thống nhất, mà tồn tại dưới sự phân hóa sâu sắc về mặt ý thức hệ. Trong trường hợp của nước Pháp, chủ nghĩa hoài nghi châu Âu có thể được nhận diện theo hai khuynh hướng chính trị chủ đạo là cánh tả và cánh hữu:

Chủ nghĩa hoài nghi châu Âu từ cánh tả phê bình mô hình kinh tế của EU thiên về chủ nghĩa tư bản tự do gây ra các vấn đề như bất bình đẳng thu nhập, cắt giảm phúc lợi xã hội, các điều kiện lao động khắt khe,... Các đảng cánh

tả hoài nghi EU không nhất thiết phải phản đối toàn bộ quá trình hội nhập EU, họ vẫn tin tưởng vào tiềm năng của EU nếu được cải cách theo hướng tiến bộ hơn. Đảng *Nước Pháp bất khuất* là một điển hình khi đảng này thường xuyên chỉ trích các chính sách kinh tế thị trường của EU nhưng vẫn có mong muốn cải cách liên minh. Tương tự, Đảng Cộng sản Pháp với khẩu hiệu "Thay đổi châu Âu" (1999) cũng cho thấy, quan điểm phản đối mô hình kinh tế hiện tại mà không phủ nhận tiến trình hội nhập EU [5]. Những người cánh tả cho rằng nền kinh tế EU hoạt động dựa trên chủ nghĩa tư bản tự do, thương mại quốc tế và toàn cầu hóa – các yếu tố được cho là làm gia tăng bất bình đẳng và gây bất lợi cho các nhóm yếu thế trong xã hội. Mặc dù cả hai đảng đều có những quan điểm phê phán với chính sách kinh tế của EU, họ vẫn thừa nhận vai trò tích cực của EU trong nhiều lĩnh vực khác.

Khác với cánh tả, các đảng cánh hữu và cực hữu thể hiện thái độ hoài nghi châu Âu dưới góc độ dân tộc chủ nghĩa và bảo hộ kinh tế. Từ các mối lo ngại rằng hội nhập EU làm suy giảm quyền tự chủ quốc gia, gây tổn hại đến bản sắc dân tộc và tạo ra bất lợi cho nền kinh tế quốc nội, các đảng phái cánh hữu thường bày tỏ sự phản đối tiến trình hội nhập EU. Những chính sách tự do hóa thương mại của EU, tiêu biểu là hiệp định thương mại tự do MERCOSUR bị xem là tạo ra một môi trường cạnh tranh không lành mạnh và tạo ra những bất lợi cho ngành công nghiệp địa phương. Tại Pháp, các đảng cánh hữu và cực hữu coi thể chế EU như một biểu tượng của sự chi phối từ bên ngoài. Đảng Tập hợp Quốc gia là một điển hình cho lập trường hoài nghi kinh tế, ủng hộ chủ nghĩa bảo hộ kinh tế, phản đối thị trường chung và tự do hóa thương mại.

Hai hình thức hoài nghi này cho thấy, chủ nghĩa hoài nghi kinh tế tại Pháp không chỉ có một nguồn gốc tư tưởng mà còn được thúc đẩy bởi nhiều mối quan tâm khác nhau trong xã hội. Bài viết sẽ phân tích cách các sự kiện lớn như đại dịch COVID-19 và khủng hoảng năng lượng đã trở thành "chất xúc tác" thúc đẩy cả hai luồng tư tưởng hoài nghi này.

3. Phân tích các lập trường hoài nghi nhắm vào năng lực quản trị kinh tế của EU tại Pháp

3.1. Hoài nghi về hiệu quả và công bằng của Quỹ phục hồi COVID-19

Năm 2020, EU đã triển khai chính sách hỗ trợ các quốc gia thành viên phục hồi nền kinh tế do ảnh hưởng của COVID-19 với giá trị khoảng 750 tỷ euro. Mặc dù Pháp hưởng lợi đáng kể từ quỹ, song số liệu khảo sát của Hội đồng châu Âu về Quan hệ Đối ngoại (European Council on Foreign Relations - ECFR) lại phản ánh sự bất an của người Pháp về chính sách này. Khi EU ngày càng đưa ra nhiều ý tưởng tài chính và tiền tệ thì mức độ bi quan của người dân lại càng thể hiện rõ nét hơn. Thái độ tích cực chiếm tỷ lệ khá thấp, chỉ có 36% người được hỏi cảm thấy tích cực (bao gồm 17% lạc quan, 14% cảm thấy yên tâm và 5% ủng hộ mạnh mẽ). Tỷ lệ này tương đương với Đức và Đan Mạch (36%) nhưng thấp hơn đáng kể so với Ba Lan (51%). Đáng chú ý, Pháp có tỷ lệ "lo lắng" lên tới 35%, cao hơn nhiều quốc gia khác. Đặc biệt, tỷ lệ 26% "lo lắng" của Pháp nằm trong nhóm cao nhất, chỉ sau

Hà Lan và Phần Lan (27%) [6]. Không chỉ vậy, Pháp cũng ghi nhận tỷ lệ thờ ơ khá cao, phản ánh sự thiếu quan tâm của dân chúng đối với tính hiệu quả của quỹ này. Theo dữ liệu khảo sát từ ECFR về thái độ của người Pháp đối với khả năng vượt qua khủng hoảng COVID-19 của EU cho thấy một bức tranh đáng lo ngại về niềm tin dân chúng. Pháp thể hiện mức độ hoài nghi cao thứ hai trong EU chỉ sau Ý, với 61% người được hỏi bày tỏ thái độ tiêu cực (28% không đồng ý và 33% hoàn toàn không đồng ý) so với chỉ 15% tích cực (3% hoàn toàn đồng ý và 12% đồng ý). Đặc biệt, tỷ lệ 33% “hoàn toàn không đồng ý” cho thấy sự không hài lòng rõ rệt của công chúng Pháp đối với cách EU xử lý khủng hoảng. Cùng với đó, mức độ phản đối cao tập trung ở cử tri của các đảng mang tư tưởng hoài nghi châu Âu như Tập hợp Quốc gia là 60% và Nước Pháp bất khuất là 48%. Thậm chí ngay cả cử tri của đảng Tiến bước – đảng có lập trường thân EU cũng thể hiện sự thiếu tin tưởng, có tới 36% không đồng tình, cao hơn 14% so với tỷ lệ đồng tình. Điều này cho thấy mức độ hoài nghi đối với năng lực lãnh đạo kinh tế của EU không còn giới hạn trong những đảng phái đối lập mà đã lan rộng cả vào tầng lớp trung dung. Những con số kém tích cực tại Pháp phản ánh mối lo về việc ngân sách khổng lồ của EU có thể bị sử dụng không hiệu quả cũng như tiềm ẩn rủi ro tham nhũng. Trong bối cảnh này, phản ứng ban đầu của EU được đánh giá là chậm trễ và thiếu quyết đoán, tạo ra khoảng cách lớn giữa tốc độ khủng hoảng và khả năng phản ứng của EU. Điều này chỉ ra rằng EU còn cần cải thiện đáng kể khả năng phản ứng nhanh và hiệu quả hơn trong tương lai để có thể duy trì và phục hồi lòng tin của công dân [7].

3.2. *Hoài nghi về cơ chế thị trường năng lượng chung của EU*

Sự biến động trong thị trường năng lượng không chỉ gây sức ép lên đời sống người dân mà còn khơi dậy những phản ứng chính trị tiêu cực trên diện rộng. Phong trào “áo vàng” (Gilets jaunes) năm 2018 là một minh chứng điển hình. Ban đầu chỉ là cuộc biểu tình phản đối việc tăng thuế carbon lên nhiên liệu giao thông, phong trào đã nhanh chóng leo thang thành một cuộc khủng hoảng chính trị – xã hội, buộc chính phủ Macron phải thu hồi kế hoạch tăng thuế và tung ra gói hỗ trợ tài chính 10 tỷ euro để giảm áp lực tài chính cho người có thu nhập thấp, đồng thời chính phủ tiếp tục cam kết giảm các mức thuế khác trong năm 2020 [8]. Dù không trực tiếp chỉ trích EU, phong trào này cũng góp phần tạo nên bối cảnh thuận lợi để các lập luận hoài nghi mô hình điều hành của EU được củng cố và lan rộng. Sự kiện này cũng góp phần làm thay đổi định hướng chính sách trong giai đoạn sau, buộc các chính sách phải chú trọng đến tính công bằng và mang lại hiệu quả bền vững.

Đối với vấn đề của Nga-Ukraine, Jean-Luc Mélenchon² và Marine Le Pen³ phản đối mạnh mẽ cách xử lý của EU, họ cho rằng các biện pháp trừng phạt Nga khiến Pháp và các nước khác rơi vào cuộc khủng hoảng

giá năng lượng [9]. Về mặt chính sách, các đảng hoài nghi như Tập hợp Quốc gia liên tục thách thức các trụ cột của hội nhập kinh tế. Đảng Tập hợp Quốc gia đưa ra quan điểm ủng hộ thị trường thương mại công bằng thay vì thương mại tự do. Marine Le Pen từng quyết liệt chỉ trích “sự can thiệp của châu Âu vào chính sách năng lượng”, kêu gọi “châm dứt các quy tắc không hợp lý của thị trường năng lượng châu Âu”. Bà Le Pen còn cho rằng việc tham gia vào thị trường năng lượng chung đã làm suy yếu khả năng cạnh tranh của Pháp, đồng thời còn gây tổn hại đến lợi ích quốc gia. Đồng thời, đảng này cũng từng hứa hẹn sẽ mang lại lợi ích trực tiếp cho người dân Pháp bằng cách giảm 40% giá điện thông qua việc rút khỏi thị trường năng lượng chung [10].

3.3. *Hoài nghi về sự phân bổ lợi ích và chính sách thương mại*

Một yếu tố quan trọng khác góp phần làm trở ngại chủ nghĩa hoài nghi châu Âu tại Pháp là sự phân bổ lợi ích kinh tế không đồng đều giữa vùng miền và tầng lớp trong xã hội từ các quỹ tài chính châu Âu. Nghiên cứu được công bố trên Euractiv cho thấy dù chính sách gắn kết EU được thiết kế để thu hẹp khoảng cách phát triển giữa các vùng, thực tế nó lại làm gia tăng bất bình đẳng trong nội bộ tại một số khu vực [11]. Điều này có nghĩa là trong cùng một vùng, một số nơi được hưởng lợi nhiều hơn những nơi khác, tạo ra sự chênh lệch ngay tại nơi mà vốn được kỳ vọng sẽ phát triển đồng đều. Một hạn chế lớn trong phân bổ tài trợ là các quỹ gắn kết của EU thường không đến được đúng đối tượng cần hỗ trợ nhất, mà chủ yếu là mang lại lợi ích cho những người có mức thu nhập cao và vùng có điều kiện sống tốt hơn. Những hộ gia đình giàu có hơn và các doanh nghiệp lớn hơn thường dễ dàng tiếp cận và tận dụng các cơ hội từ những khoản tài trợ này, trong khi người dân có thu nhập thấp và các khu vực khó khăn lại ít được hưởng lợi. Các khu vực phát triển, có thể được gọi là “Pháp đô thị” như miền Tây nước Pháp hay vùng Lyon có tỷ lệ tốt nghiệp đại học cao, việc làm ổn định, các dự án và nghiên cứu thu hút nguồn đầu tư tốt hơn,... Ngược lại, người dân các vùng “ngoại biên” gặp khó khăn trong tìm kiếm việc làm, thiếu hụt dịch vụ công và cơ sở hạ tầng kém phát triển [12]. Tương chừng như vấn đề này nằm ngoài trách nhiệm của EU nhưng nó có sự liên quan gián tiếp và chặt chẽ đến EU. Các ngân sách tài trợ của EU như Quỹ Phát triển Khu vực Châu Âu (ERDF) hay Quỹ Xã hội Châu Âu (ESF) đòi hỏi khu vực nhận hỗ trợ phải đáp ứng đủ năng lực trình độ, điều này vốn là rào cản đối với các vùng yếu thế hơn. Nhà kinh tế học Valentin Lang cũng không phủ nhận tính hiệu quả của chính sách gắn kết trong việc thúc đẩy tăng trưởng nhưng “khoản thu này chủ yếu thuộc về những người giàu nhất, chứ không phải cho những người nghèo nhất” [11]. Nhìn chung, các phân tích cho thấy các khoản tài trợ thường đi đến những khu vực thịnh vượng hơn và chính sách này có xu hướng phân bổ không đúng đối tượng thụ hưởng. Sự bất cân đối trong việc phân bổ lợi ích trở thành

² Jean-Luc Mélenchon là người thành lập đảng Nước Pháp bất khuất (La France Insoumise) - một đảng cánh tả cấp tiến và có lập trường hoài nghi châu Âu.

³ Marine Le Pen từng lãnh đạo đảng Tập hợp Quốc gia (Rassemblement national) - một đảng cực hữu có lập trường hoài nghi mạnh mẽ đối với EU.

nguồn gốc của cảm giác bị bỏ lại phía sau, góp phần nuôi dưỡng thái độ hoài nghi thậm chí là phản đối EU. Tương tự như các đảng cánh hữu dân túy khác tại châu Âu như AfD (Đức) hay PVV (Hà Lan), đảng Tập hợp Quốc gia đề xuất hệ thống phúc lợi phù hợp hơn với thị trường lao động hiện tại. Tập hợp Quốc gia có lập trường ủng hộ cạnh tranh công bằng trong thương mại và theo đường lối chủ nghĩa bảo hộ. Khẩu hiệu “ưu tiên quốc gia” của đảng này đóng vai trò như một công cụ đánh vào tâm lý của người lao động có thu nhập thấp. Marine Le Pen lập luận rằng vì “người Pháp trả tiền” qua thuế, thì họ xứng đáng được ưu tiên trong tiếp cận phúc lợi và hỗ trợ. Lời hứa “ưu tiên quốc gia” của đảng này còn hàm ý sự thất bại của EU trong việc bảo vệ lợi ích cho Pháp [13].

Hiệp định thương mại EU – MERCOSUR đã vấp phải sự phản đối mạnh mẽ từ phía Pháp. Không chỉ người dân, mà cả chính phủ Pháp cũng thể hiện những phản ứng tiêu cực đối với hiệp định này. Bộ trưởng Nông nghiệp Annie Genevard và Tổng thống Macron đều bày tỏ sự không đồng tình, trong đó ông Macron yêu cầu các nước Nam Mỹ tuân thủ các quy định của châu Âu. Nông dân Pháp cũng liên tục xuống đường biểu tình trong nhiều ngày vì lo ngại việc nhập khẩu nông sản miễn thuế từ Nam Mỹ sẽ khiến họ phải chịu nhiều bất lợi. Một số người Pháp cho rằng thỏa thuận này là sự bất công vì Nam Mỹ được phép sử dụng sản phẩm bị cấm ở châu Âu. Sự phản đối này không chỉ đơn thuần là vấn đề liên quan đến bảo vệ nền nông nghiệp quốc gia mà còn thể hiện những mâu thuẫn cơ bản trong cách tiếp cận thương mại tự do của EU. Cuộc biểu tình không chỉ thể hiện thái độ bất mãn mà còn gây ra sức ép đáng kể lên chính Pháp và EU, buộc họ phải cân nhắc việc điều chỉnh hoặc đàm phán lại hiệp định này [14].

4. Tác động, dự báo và kiến nghị

4.1. Tác động của chủ nghĩa hoài nghi đến chính sách kinh tế Pháp

Cuộc biểu tình của những người “áo vàng” đã trở thành một bài học cho chính phủ Pháp trong việc xử lý cú sốc năng lượng năm 2022. Đứng trước nguồn cung năng lượng khan hiếm cùng giá cả tăng vọt, Tổng thống Macron đã áp dụng “lá chắn thuế quan” để ứng phó với khủng hoảng năng lượng. Theo đó, các biện pháp giảm thuế tiêu thụ điện, khí đốt, tăng nguồn cung giá rẻ, trợ cấp khoảng 1.000 euro cho các gia đình có thu nhập thấp, giảm giá nhiên liệu từ 10 đến 30 cent/lít, ... được thực hiện [15]. Những chính sách này được thiết kế nhằm kiểm soát bất ổn tạm thời, cho thấy thái độ bị quan của người Pháp có tác động đáng kể đến việc hoạch định các chính sách kinh tế.

Các đảng phái hoài nghi châu Âu cũng đã thành công trong việc thể chế hóa tư tưởng hoài nghi nhằm kéo cữ trì ủng hộ phía mình. Một minh chứng cụ thể là số ghế đại biểu trong quốc hội Pháp đã tăng lên đáng kể trong hai cuộc bầu cử gần đây. Năm 2022, số ghế đại biểu của những đảng phái có lập trường hoài nghi châu Âu khoảng 183 ghế và

tăng lên khoảng 210 ghế (trong số 577 ghế quốc hội) trong cuộc bầu cử năm 2024 [16]. Điều này làm ảnh hưởng đến vai trò lãnh đạo của Pháp khi các đảng phái thân EU dần bị mất vị thế. Đồng thời, sự trỗi dậy của các đảng hoài nghi trong quốc hội thể hiện rõ những thách thức mà Tổng thống Macron phải đối mặt, nhất là việc bảo vệ ý tưởng hội nhập kinh tế sâu hơn. Trước những khó khăn đó, quá trình ra quyết định chính sách kinh tế tại Pháp trở nên phức tạp hơn vì phải cân bằng mối quan hệ với EU mà không làm khơi dậy tâm lý hoài nghi.

Dù làn sóng hoài nghi châu Âu ở Pháp đang gia tăng mạnh và kéo theo nhiều hệ quả phức tạp nhưng trên thực tế, Pháp vẫn chưa chứng kiến một phong trào nào quyết liệt dẫn đến Frexit⁴ như Brexit ở Vương quốc Anh. Một số người Pháp coi hậu quả từ Brexit chính là bài học cho nước Pháp. Hơn nữa, Pháp là một trường hợp đặc biệt hơn so với Anh, Anh không tham gia đồng euro nhưng ngược lại, Pháp từ lâu đã gắn liền với eurozone và là một thị trường có đóng góp không thể thiếu trong EU. Trường hợp Frexit xảy ra, hậu quả kinh tế để lại sẽ nghiêm trọng hơn so với Brexit. Gốc rễ của chủ nghĩa hoài nghi châu Âu ở Anh gắn liền với nhiều yếu tố về lịch sử và niềm tin về sức mạnh quốc gia. Trong khi đó, chủ nghĩa hoài nghi châu Âu ở Pháp xuất phát từ những bất ổn kinh tế và chính trị trong từng thời kỳ. Mặc dù xu hướng hoài nghi gia tăng, phần lớn người dân Pháp vẫn nhận thức được vai trò không thể thay thế của EU trong bối cảnh hiện nay. Thêm vào đó, các cuộc khủng hoảng như chiến tranh Nga–Ukraine tuy tạo ra nhiều tranh cãi trong xã hội nhưng không hoàn toàn chia rẽ mà còn thúc đẩy đoàn kết giữa các thành viên. Thông qua việc đặt ra mục tiêu tiết kiệm và thống nhất chính sách năng lượng chung, Pháp cùng các nước khác đã có sự liên kết với nhau để hỗ trợ và ứng phó với khủng hoảng. Năm 2023, năng lượng tái tạo được sử dụng một cách hiệu quả, thậm chí có phần năng suất hơn so với những năm trước. Việc tiêu thụ khí đốt cũng giảm xuống đáng kể so với thời điểm chưa xảy ra khủng hoảng [17]. Điều này cho thấy, dù chịu áp lực đồng thời từ khủng hoảng kinh tế và niềm tin, Pháp và EU vẫn chứng tỏ được vai trò then chốt trong việc điều phối và duy trì ổn định nền kinh tế chung của khu vực.

Tóm lại, áp lực từ phía công chúng và sự mở rộng ảnh hưởng của các đảng hoài nghi trong quốc hội có tác động mạnh mẽ đến việc điều chỉnh chính sách trong nước. Ngoài ra, việc duy trì cam kết hội nhập kinh tế sâu hơn với EU ngày càng gặp nhiều trở ngại khi nó không chỉ phụ thuộc vào lợi ích quốc gia mà còn là lợi ích chung của toàn khối.

4.2. Dự báo xu hướng trong 10 năm tới

Sự gia tăng của các lập trường hoài nghi cùng với những bất cập trong mô hình điều phối kinh tế hiện nay cho thấy quan hệ giữa Pháp và EU đang bước vào một giai đoạn nhiều biến động và thách thức. Trong bối cảnh đó, việc dự báo xu hướng phát triển của chủ nghĩa hoài nghi châu Âu trong thập kỷ tới là cần thiết để nhận diện các kịch

⁴ Frexit là thuật ngữ kết hợp giữa “France” và từ “exit”, dùng để chỉ ý tưởng Pháp rút khỏi EU, tương tự như Brexit – sự kiện Vương quốc Anh rời EU.

bản có thể xảy ra và chuẩn bị cho các điều chỉnh chính sách tương ứng.

Thứ nhất, một hướng đi khả thi là Pháp sẽ chọn cách chủ động thúc đẩy cải cách từ bên trong EU. Trước áp lực ngày càng gia tăng từ các đảng phái hoài nghi, cả Pháp và EU có thể chuyển sang hướng chủ động hơn trong việc thúc đẩy cải cách mô hình quản trị kinh tế. Ngày 30/4/2024, một khung quản trị kinh tế mới của EU chính thức có hiệu lực, trở thành một tín hiệu tích cực cho các nỗ lực cải cách của EU từ trước đến nay [18]. Cơ chế mới này cho thấy EU đã bắt đầu có những bước chuyển linh hoạt hơn trong mô hình quản trị của mình, điều này tạo ra tiền đề để các cải cách tiếp theo có thể được triển khai trong tương lai.

Thứ hai, một kịch bản trái ngược hơn có thể xảy ra. Nghiên cứu của European Center for Populism Studies cho thấy cuộc bầu cử Nghị viện châu Âu năm 2024 đã diễn ra trong bối cảnh chủ nghĩa dân túy đang trở dậy mạnh mẽ, tạo ra sự bất ổn trong tiến trình hội nhập EU của Pháp [19]. Sự mâu thuẫn giữa lập trường hoài nghi và dân túy đối với thể chế EU không chỉ làm sâu sắc thêm những chia rẽ chính trị mà còn trì trệ quá trình đưa ra quyết định chung, đặc biệt trong các lĩnh vực ngân sách, tài khóa hay chính sách năng lượng. Những xung đột chính trị nội bộ đã bắt đầu lộ rõ khi Tổng thống Emmanuel Macron quyết định giải tán Quốc hội sau thất bại trước đảng Tập hợp Quốc gia trong cuộc bầu cử Nghị viện châu Âu năm 2024. Trong dài hạn, những bất đồng của giới tinh hoa và phe hoài nghi có nguy cơ bị đẩy lên cao, gây ra những rạn nứt trong tiến trình hội nhập. Mặc dù các lực lượng cực hữu vẫn chưa tạo thành một khối thống nhất và vẫn còn phân tán trong Nghị viện, họ vẫn có ảnh hưởng đáng kể đến quá trình ra quyết định. Điều này làm suy yếu khả năng kiểm soát EU, đồng thời khiến các đảng cầm quyền phải điều chỉnh chiến lược để duy trì thể cân bằng trong nước nói riêng và trong khối EU nói chung.

Cuối cùng, thay vì theo đuổi một kịch bản cực đoan như rút khỏi EU, Pháp có thể chọn con đường mềm mỏng hơn: đàm phán lại các điều khoản tham gia nhằm đảm bảo mức độ linh hoạt cao hơn. Các đảng theo đuổi chủ nghĩa hoài nghi châu Âu thường tập trung phê phán những chính sách kinh tế bị cho là gây bất lợi cho người lao động, đặc biệt là việc ưu tiên các biện pháp “thắt lưng buộc bụng”. Để thực hiện mục tiêu của mình, các nhóm hoài nghi châu Âu sẽ lợi dụng những điểm yếu trong nền kinh tế quốc gia để tạo áp lực lên chính phủ. Dù có thể yêu cầu nhiều quyền miễn trừ nhưng cần có cân nhắc thận trọng và mang tính tạm thời để đảm bảo không làm suy yếu cấu trúc chung. Kịch bản này có thể thành công nếu Pháp tập trung vào các lĩnh vực cụ thể như chính sách năng lượng hay quy định nơ công thay vì yêu cầu miễn trừ hoàn toàn các quy tắc kinh tế cốt lõi.

Trong tương lai, khả năng Frexit mặc dù khá thấp nhưng xu hướng gia tăng của chủ nghĩa hoài nghi châu Âu cùng với sự trở dậy của lực lượng dân túy buộc Pháp và EU phải định hình lại mối quan hệ kinh tế. Để hạn chế những xu hướng tiêu cực, cả hai bên cần ưu tiên phối hợp

trong các bước đi tiếp theo, đặc biệt cần vạch ra những chiến lược khả thi và thận trọng trong việc cơ cấu lại mô hình quản lý của EU.

4.3. Hàm ý chính sách

Đối với Pháp, chính phủ cần chủ động phối hợp với EU để cải cách cơ chế phân bổ các nguồn quỹ của EU nhằm đảm bảo các khoản hỗ trợ được tiếp cận một cách hợp lý đến các vùng miền và tầng lớp người dân. Đặc biệt, khu vực ngoại vi và những nhóm dân cư cảm thấy bị bỏ lại phía sau cần được lắng nghe trong quá trình xây dựng chính sách. Vì vậy, việc tăng cường đối thoại với người dân ở mọi khu vực là điều cần thiết để góp phần thu hẹp khoảng cách giữa công chúng và EU, đồng thời là cơ hội để người dân có thể hưởng lợi từ chính sách gắn kết của EU. Đây cũng là bước quan trọng để nâng cao mức độ đồng thuận và hạn chế làn sóng hoài nghi châu Âu tại Pháp.

Đối với EU, để khẳng định lại vai trò và năng lực điều phối của mình, Liên minh cần xây dựng một cơ chế nhanh chóng hơn, từ ứng phó khủng hoảng đến phục hồi hậu quả. Trong bối cảnh địa chính trị, kinh tế và môi trường đang ngày càng khác biệt ở khu vực, việc xem xét lại các quy tắc thị trường là điều không thể bỏ qua. Điều này không chỉ đem lại tính minh bạch mà còn củng cố thêm hình ảnh tích cực của EU trong lòng công chúng.

5. Kết luận

Trong những năm vừa qua, nước Pháp đã ghi nhận sự gia tăng rõ rệt của các lập trường hoài nghi đối với năng lực lãnh đạo kinh tế của EU. Từ hiệu quả trong các chính sách, cơ chế thị trường năng lượng đến việc phân bổ lợi ích của EU, tất cả đều vấp phải sự nghi ngờ từ các đảng chính trị và công chúng Pháp. Các lập trường hoài nghi từ phê phán mô hình tự do hóa kinh tế của cánh tả, đến bảo vệ chủ quyền và lập trường đề cao lợi ích quốc gia của phe cánh hữu đã phản ánh sự phân hóa trong xã hội và khoảng cách giữa công dân với thể chế châu Âu. Các lập trường hoài nghi đã có những tác động trực tiếp đến các quyết định chính sách quốc gia, khiến chính phủ Pháp phải điều chỉnh ưu tiên kinh tế và thận trọng hơn trong việc cam kết hội nhập sâu. Trên cơ sở đó, chính phủ Pháp cần tập trung khôi phục lại niềm tin của công chúng bằng các cơ chế đối thoại, phân bổ hợp lý và đồng đều nguồn quỹ của EU đến các đối tượng công dân. Không chỉ ưu tiên việc khôi phục lòng tin từ người dân, phản ứng kịp thời và linh hoạt đối với cú sốc kinh tế cũng đóng vai trò thiết yếu trong việc ngăn chặn chủ nghĩa hoài nghi châu Âu lan rộng trong tương lai. Cuối cùng, điều đáng lo ngại nhất mà chính phủ Pháp và EU cần giải quyết không chỉ đơn thuần là các vấn đề kinh tế mà còn là cảm giác bị bỏ lại phía sau và sự bất công trong phân chia lợi ích – gốc rễ đã nuôi dưỡng làn sóng hoài nghi trong suốt những năm qua.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] H. G. Boomgaarden, A. R. T. Schuck, M. Elenbaas, and C. H. de Vreese, "Mapping EU attitudes: Conceptual and empirical dimensions of Euroscepticism and EU support", *European Union Politics*, vol. 12, no. 2, pp. 241–266, 2011.

- [2] L. Hooghe and G. Marks, "Sources of Euroscepticism", *Acta Politica*, vol. 42, no. 2–3, pp. 119–127, 2007.
- [3] Cardiff EDC, *Euroscepticism: A Guide to Information Sources on Euroscepticism*. Cardiff, UK: Cardiff University, 2016.
- [4] P. Taggart and A. Szczerbiak, "The party politics of Euroscepticism in EU member and candidate states", presented at the ECPR-SCSP Conf., Turin, Italy, 2002.
- [5] E. J. van Elsas, "Opposing a different Europe: The nature and origins of Euroscepticism among left-wing and right-wing citizens in Western Europe", Ph.D. dissertation, Univ. of Amsterdam, Amsterdam, The Netherlands, 2017.
- [6] S. Dennison and P. Zerka, *The Transformative Five: A New Role for the Frugal States after the EU Recovery Deal*. European Council on Foreign Relations, 2020.
- [7] P. Zerka and S. Dennison, *Together in Trauma: Europeans and the World after COVID-19*. European Council on Foreign Relations, 2020.
- [8] United Nations Development Programme, *Fossil Fuel Subsidy Reforms: Lessons and Opportunities*, 2021. [Online]. Available: <https://bit.ly/44ztcVZ> [Accessed June 18, 2025].
- [9] M. Fougères, *Ukraine as Seen by France's Presidential Candidates*. Institut Montaigne, 2022. [Online]. Available: <https://bit.ly/3I2QieV> [Accessed March 31, 2025].
- [10] B. Tobelem, "Élections européennes 2024: le programme de Jordan Bardella et du Rassemblement national (RN)", *Toute l'Europe*, Jun. 2024. [Online]. Available: <https://bit.ly/4nme06a> [Accessed June 18, 2025].
- [11] Euractiv, "Cohesion funds increase inequality within EU regions, study finds", Euractiv, 2023. [Online]. Available: <http://bit.ly/3HHLcFi> [Accessed June 17, 2025].
- [12] L. Boussaguet, *Unequal Europe – An Inegalitarian France*, Friedrich-Ebert-Stiftung, Rep. 18349, 2021.
- [13] B. Bréville, "France: National preference", *Le Monde diplomatique*, Dec. 2021. [Online]. Available: <https://mondediplo.com/2021/12/06france-national-preference> [Accessed July 15, 2025].
- [14] J. Fisayo-Bambi, "French farmers continue protests against EU–EU–Mercosur free trade agreement", *Euronews*, Nov. 21, 2024. [Online]. Available: <http://bit.ly/4oQikLt> [Accessed July 15, 2025].
- [15] J. M. Glachant and M. Hafner, "Exiting the energy crisis: Lessons learned from the energy price cap policy in France", *Intereconomics*, vol. 58, no. 1, pp. 20–26, 2023.
- [16] Europe Elects, "France", *Europe Elects*. [Online]. Available: <https://europeelects.eu/france/> [Accessed March 24, 2025].
- [17] Council of the European Union, *Energy Leap: How EU Countries Responded to Russia's Supply Crisis*, 2023. [Online]. Available: <https://bit.ly/4ngDWAd>. [Accessed June 26, 2025].
- [18] European Commission, "New economic governance framework", *EU Economic and Fiscal Governance*. [Online]. Available: <http://bit.ly/451MEuJ>. [Accessed July 14, 2025].
- [19] European Center for Populism Studies, "2024 European Parliament elections under the shadow of rising populism", *ECPS*, 2024. [Online]. Available: <http://bit.ly/3HJYh0A>. [Accessed June 26, 2025].